

ПОНЯТТЯ ВЗАЄМОДІЇ У СФЕРІ ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК ОБ'ЄКТУ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Василь Іванович ШКІНДЮК,

здобувач Університету сучасних знань
<https://orcid.org/0000-0002-7279-3535>

Функціонування сфери правоохоронної діяльності є фактично неможливим без здійснення спільної, взаємоузгодженої діяльності спеціально уповноважених суб'єктів. Взагалі, поняття взаємодії зазвичай розглядається виключно у площині наукової діяльності. Так, Ю. Назар характеризує взаємодію як філософську категорію, яка тісно пов'язана з поняттям взаємозв'язку і розглядається як одна з форм останнього; суть взаємодії полягає у зворотному впливі предмета чи явища на інший предмет. При цьому всі інші філософські категорії (причина, дія, необхідність, суперечність та інші) є конкретними видами взаємозв'язку. Разом з тим, взаємозв'язок передбачає взаємообумовленість обох предметів чи явищ, коли одне явище одночасно є і причиною, і наслідком. За законами діалектики відбувається взаємоперехід одного явища в інше. Будь-який предмет одночасно піддається великій кількості впливів на нього, при цьому не залишаючись пасивним, він сам активно впливає на інші об'єкти. Ця «відкритість» предмета чи явища зумовлює багатоаспектність поняття взаємодії. Абстрагувавшись від багатоманітності цього процесу, за спрямуванням можна виділити позитивну та негативну взаємодію. У філософії позитивну взаємодію визначають через поняття співробітництва, хоча в науковій літературі ще немає поняття, яке б найадекватніше відобразило взаємодію, яка протилежна взаємозв'язку типу «боротьба». Позитивна спрямованість взаємозв'язку характеризується взаємодоповненням, взаємодопомогою, кооперацією, координуванням взаємодіючих сторін [1, с. 8]. Таким чином, названий дослідник розглядає взаємодію у філософській площині, в якій основний зміст взаємодії є за суттю схожий із поняттям «координації», оскільки мова йде про створення взаємодії декількох сторін.

О. Шевчук до основних ознак взаємодії відносить: 1) наявність у суб'єктів спільної мети, адже лише за такої умови може відбуватися перетинання в їх діяльності; 2) при цьому, спільність мети не означає однаковості функцій і завдань, а навпаки, передбачає їх диференціацію; за таких умов кожен суб'єкт наділений певною компетенцією; 3) демократичний характер взаємозв'язків, коли кожен із суб'єктів наділений правом вибору тієї чи іншої поведінки, внесення пропозицій та впливу на прийняття рішень з конкретних питань; 4) різноманітність суб'єктів взаємодії: ними можуть бути як фізичні, так і юридичні особи; 5) наявність не менше двох суб'єктів взаємодії; 6) має місце лише тоді, коли явища існують водночас; 7) взаємодія явищ, які мають між собою взаємний зв'язок і які є взаємообумовленими; тощо [2, с. 126-127]. Перелічені ознаки розкривають демократичний характер взаємодії як

взаємоузгодженої діяльності, спрямованої на досягнення спільних для декількох сторін цілей.

О. Деревягін виокремлює загальні та спеціальні ознаки, а також елементи взаємодії оперативних підрозділів у сфері запобігання злочинам та окремо підрозділів карного розшуку. До загальних автор відносить: різновид соціальної взаємодії, під якою розуміється реалізація соціальних дій кожного з партнерів, заснованих на спільності в розумінні ситуації та об'єднаних єдиною метою; врегулювання законами, відомчими та міжвідомчими нормативними актами; створення необхідних умов із метою досягнення конкретних результатів; концентрація сил і засобів для досягнення поставленої мети; сумісні дії або діяльність двох чи більше не підпорядкованих один одному рівноправних суб'єктів; розподіл обов'язків та централізована координація дій. До спеціальних – спрямування на вирішення завдань запобігання злочинам як окремої підсистеми завдань протидії злочинності; узгодження дій правоохоронних органів, не підпорядкованих один одному, за метою, завданнями, часом та місцем здійснення; інтеграція сил і засобів для вирішення визначених завдань; забезпечення комплексного використання сил, засобів і методів оперативних та інших структурних підрозділів як елементів єдиної системи правоохоронних органів [3, с. 326].

В. Пчолкін визначає взаємодію в сфері розкриття злочинів як заснованої на спільності цілей і завдань, узгодженої за часом, місцем і змістом, визначеної законодавством діяльності компетентних суб'єктів щодо раціонального застосування наявних сил і засобів для своєчасного виявлення і розкриття злочинів. При цьому автор виділяє такі рівні взаємодії: структурно-функціональний, організаційно-тактичних форм оперативно-розшукової діяльності та організаційно-управлінський [4, с. 23]. Таким чином, дослідник вкладає у визначення взаємодії сфери, які характеризують спільність сумісної діяльності у взаємодії суб'єктів.

Більше елементів, властивих взаємодії, містяться у визначеннях інших авторів. Під взаємодією правоохоронних органів, які здійснюють боротьбу з організованою злочинністю, С. Шепетько та О. Клименко розуміють спільні дії працівників зазначених підрозділів за наявності єдиної мети, коли дії одного суб'єкта пристосовані до потреб іншого з урахуванням його інтересів шляхом поєднання повноважень, методів і засобів для досягнення ефективності боротьби з організованою злочинністю. Взаємодія – обов'язковий елемент змісту організації зовнішньо функціональних видів діяльності органів по боротьбі з організованою злочинністю [5, с.18]. Тобто, взаємодія в сфері протидії злочинності вбирає не лише спільну мету, але й поєднання дій, що в своєму оптимальному поєднанні мають призвести до досягнення поставленої мети.

С. Шепетько та О. Клименко при дослідженні взаємодії в сфері боротьби з організованою злочинністю до мети взаємодії відносять: зосередження ресурсів і посилення координації діяльності правоохоронних і контррозвідувальних органів України в боротьбі з організованою злочинністю; раціональне поєднання сил, засобів та повноважень суб'єктів взаємодії для боротьби з організованою злочинністю; усунення передумов

до дублювання повноважень елементами системи державних органів, які здійснюють боротьбу з організованою злочинністю, запобігання випадкам порушення законодавства, неправомірного обмеження прав та свобод громадян унаслідок здійснення спеціальних заходів неналежними суб'єктами; посилення спроможності щодо своєчасного виявлення та усунення або нейтралізації негативних соціальних процесів і явищ, що породжують організовану злочинність та сприяють шляхом створення динамічної міжвідомчої системи здійсненню правозастосовної діяльності; запобігання вчиненню нескоординованих дій, пов'язаних із застосуванням засобів примусу, в тому числі спеціальних засобів та зброї, а також спеціальних технічних засобів [5, с.18]. Названі елементи мети взаємодії цілком відображають основну сутність мети взаємодії у сфері правоохоронної діяльності взагалі.

Таким чином, взаємодія являє собою необхідний елемент змісту діяльності правоохоронних органів як чинник, спрямований за концентрацію існуючих ресурсів, поєднання форм та методів реалізації повноважень правоохоронних органів у сфері протидії злочинності, збільшення можливостей своєчасного попередження, припинення злочинної діяльності, ефективного проведення розслідування та забезпечення прав та свобод громадян при проведенні правоохоронної діяльності. При цьому варто відзначити, що взаємодія у сфері правоохоронної діяльності як об'єкту адміністративно-правового регулювання базується на певній рівності суб'єктів, що взаємодіють при цьому, а їх об'єднує визначена сфера – правоохоронна діяльність.

Список використаних джерел:

1. Назар Ю.С. Взаємодія органів внутрішніх справ із місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування у профілактиці адміністративних правопорушень: монографія. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ. 2012. 160 с.
2. Шевчук О.М. Взаємодія та координація органів державної влади щодо забезпечення державного контролю у сфері обігу наркотичних засобів та психотропних речовин. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція. 2014. № 8. С. 126-129.
3. Дерев'ягін О.О. Шляхи удосконалення взаємодії підрозділів карного розшуку зі структурними підрозділами ОВС та інших правоохоронних органів у сфері запобігання злочинам у курортній місцевості АР Крим. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ № 4. 2011. С. 323-332.
4. Пчолкін В.Д. Теоретичні, правові та організаційно-тактичні основи розкриття злочинів у харчовій промисловості : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.09 / Валерій Дмитрович Пчолкін; Харк. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2010. 36 с.
5. Шепетько С. А., Клименко О.А. Напрями удосконалення нормативно-правового забезпечення координації та взаємодії у сфері боротьби з організованою злочинністю. Питання боротьби зі злочинністю. Вип. 34. 2017. С. 15-27.